

КАФЕДРА ОРКЕСТРОВОГО ДИРИГУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВА

Інструментознавство

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»,
«Баян», «Акордеон»,
«Бандура»

Курс	2
Семестр	4

Статус

За вибором студента (за спеціалізацією диригування)

ECTS	3
Годин	90
Індивідуальні	20
Семінари	20
Самостійна робота	50

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Гончаров Анатолій Олександрович доцент, кафедри оркестрового диригування та інструментознавства, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	
e-mail	MAKLEIN_89@bigmir.net

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу є отримання студентами необхідних теоретичних знань для професійного практичного орієнтування у питаннях перекладу, інструментування та аранжування для різноманітних за складом творчих колективів, – оркестру народних інструментів (струнно-смичкового та струнно-щипкового), духових оркестрів (однорідного та змішаного), капели бандуристів, оркестру баяністів та ансамблів малих форм.

Саме для таких колективів, як самодіяльних так і професійних репертуар створюється їх керівниками. З огляду на діяльність подібних колективів ми приходимо висновку, що диригент, керівник обов'язково повинен володіти теоретичними знаннями та практичними навичками перекладу, аранжування, оркестрування художніх творів, мати чіткі професійні знання про специфічність звукоутворення, артикуляційно-штрихові, темброві особливості

струнно-смичкових, струнно-щипкових, народних, духових інструментів тощо, а також знання особливостей вокально-хорових партитур різних складів. Такий комплексний підхід до вивчення виконавських можливостей музичних інструментів має підготувати студентів до застосування теоретичних знань в курсі практичної інструментовки та забезпечить якісну підготовку диригента-випускника кафедри оркестрового диригування.

Основними завданнями курсу передбачено:

1. Курс лекцій з предмету **Інструментознавство** передбачає оволодіння знаннями з історії виникнення, розвитку та застосування музичних інструментів у різних формах колективного музикування.
2. Засвоїти комплекс теоретичних знань щодо виконавських особливостей у звукоутворенні, специфіки артикуляційно-штрихових виразових засобів, розташування по теситурі та розподіл по фактурним функціям оркестрової партитури.
3. Підготувати студентів до курсу практичної інструментовки з урахуванням специфіки творчих колективів кафедри оркестрового диригування.

Знати:

1. будову кожного інструменту, засоби звуковідтворення, діапазон, характер звучання в різних регістрах, технічні можливості інструмента для симфонічного оркестру, особливості хорового викладу капели бандуристів; розрізняти різновиди складів духових оркестрів (для спеціалізації духові інструменти).
2. засоби зміни характеру тембру й звучання інструментів симфонічного та народного оркестру (для спеціалізації народні інструменти) та оркестрової групи у складі капели бандуристів;
3. емоційно-виразові та формотворчі особливості кожного інструменту;
4. як використовуються інструменти в оркестровій практиці минулого і сучасності;
5. особливості оркестрових груп симфонічного, різних складів духових та оркестрів народних інструментів, до яких належать інструменти;
6. яким чином, у зв'язку з логікою розвитку музичного матеріалу, доцільно використовувати тембри інструментів, що вивчаються, для проведення мелодії, оркестрового контрапункту, басового голосу, фігурації та оркестрової педалі, для різноманітних спеціальних ефектів;
7. особливості нотації окремих оркестрових інструментів і оркестрових груп, їх роль та місцезнаходження у симфонічній партитурі;

вміти:

1. розрізняти на слух тембри інструментів, а також характерні їх поєднання;
2. визначати в партитурах симфонічного, народного та духового оркестрів, характеристики та функції окремих інструментів і оркестрових груп;
3. правильно позначати іншомовні назви інструментів та основні прийоми гри в партитурі (залежно від конкретної стилістики оркестрової партитури);
4. аналізувати фрагменти партитури з точки зору виконавської техніки та виразових можливостей інструментів;
5. застосовувати знання з музичної органології у творчій практиці та музикознавчих дослідженнях.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

- Тема 1. Інструментознавство як предмет. Різновиди оркестрів. Класифікація за складом.
Тема 2. Струнно-смичкова група як основна група симфонічного оркестру.
Тема 3. Струнно-щипкова група народного оркестру.
Тема 4. Група бандур як інструментальна основа капели бандуристів.
Тема 5. Група дерев'яних духових у складі симфонічного та змішаного духового оркестрів.
Тема 6. Група баянів у оркестрі народних інструментів. Однорідний склад оркестру баяністів.
Тема 7. Мідні духові у складі симфонічного оркестру.
Тема 8. Функціонування мідних духових інструментів у малому мідному та змішаному складі духового оркестру.
Тема 9. Балалаєчна група струнно-щипкових оркестрів.
Тема 10. Епізодичні щипкові та клавішні інструменти симфонічного оркестру..
Тема 11. Оркестрова група капели бандуристів.
Тема 12. Особливості інструментально-хорового виконавства.
Тема 13. Класифікація ударних інструментів.
Тема 14. Типи оркестрової фактури. Специфіка акомпанементу.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекційних занять	15
2.	Відповіді на семінарських заняттях	15
2.	Участь у експрес опитуванні	25
3.	Комплексна контрольна робота (тести)	20
4.	Залік проводиться у формі: - теоретичні запитання; - відповіді на додаткові запитання; - аналіз партитур.	25
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**»: студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи (відвідування лекційних та семінарських занять), виконання самостійної роботи у повному обсязі (участь у експрес-опитуванні, написання комплексної контрольної роботи), продемонстрував уміння самостійно працювати з партитурами.

Оцінка «**добре**»: студент загалом опанував матеріал навчальної програми (приблизно в обсязі 75%), орієнтується у проблематиці курсу, брав участь у різних формах роботи, передбачених програмою.

Оцінка «**задовільно**»: студент опанував матеріал курсу в обсязі 30–50%, не виявив зацікавленості заняттями, неякісно виконував усні та письмові завдання, передбачені програмою.

Оцінка «**незадовільно**»: студенти не опанували матеріал курсу, не виконали обов'язкових форм роботи, не розуміли основний зміст та завдання курсу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Е. Ф. Ударные инструменты современного симфонического оркестра. – К.: Музична Україна, 1990.
2. Апатський В. Історія духового музично-виконавського мистецтва.
3. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке. – М.: Музыка, 1972.
4. Буяновский В. Валторна.
5. Василенко С. Инструментровка для симфонического оркестра
6. Глинка М. И. Заметки об инструментровке // ПСС: Лит. произведения и переписка. М.: Музыка, 1973. - Т. 1.
7. Гиро Э. Руководство к практическому изучению инструментровки.
8. Денисов Э. В. Ударные инструменты в современном оркестре. – М.: Советский композитор, 1982.
9. Дмитриев Г. Ударные инструменты: трактовка и современное состояние. – М., 1991.
10. Еременко К. О перспективах развития симфонического оркестра.
11. Зряковский Н. Общий курс инструментведения (симфонический оркестр и партитура). – М., 1979.
12. Иванов В. Саксофон.
13. Контрабас. Збірка статей.
14. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. Переклад з польської Л. Грабовського. – К.: Музична Україна, 1971.
15. Левин. С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры.
16. Мальтер Л. Инструментведение в нотных образцах.
17. Марценюк Г. Тромбон: історія і сьогодення.
18. Модр А. Музыкальные инструменты.
19. Носырев Е. Гобой.
20. Панайотов А. Ударные инструменты в современных оркестрах. – М.: 1973.

21. Полтарева В. Арфа.
22. Радвилович А. Приложение к учебнику М. Чулаки.
23. Римский-Корсаков Н. А. Основы оркестровки. С партитурными образцами из собственных сочинений. В 2-х томах. – М. – Л.: Музгиз, 1946.
24. Усов Ю. Труба.
25. Хащеватська С. С. Інструментознавство : підручник для вищ. навч. закл. культури і мис-тв III-IV рівнів акредитації. Вінниця : Нова книга.2008. 256 с.
26. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. – СПб.: Композитор, 2004.
27. Шиндер Л. Н. Штрихи струнной группы симфонического оркестра (В помощь молодым дирижерам и композиторам). – СПб.: Композитор, 2000.
28. Юргенсон В. Гобой.